

nuto o její povinnosti zdržet se uvádění, zveřejňování a šíření slovního spojení „starší generace“ ve spojení se sekerami značky Fiskars. Podle žalované je dovolání v této části přípustné pro řešení dvou otázek hmotného práva, které v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyly vyřešeny. Jde o otázky, „zda je možné dopustit se zlehčování výrobku, který má soutěžitel ve své nabídce a prodává jej, a zda může takovým jednáním způsobit újmu soutěžiteli, s nímž není v soutěžním vztahu“, a „zda je označení ‚starší generace‘ použité v reklamě zjevně pejorativní a bez dalšího znamená pro průměrného spotřebitele hodnocení kvality výrobku, a to navíc kvality horší“.

Ve vztahu k první z uvedených otázek přípustnost dovolání založena není, protože na ní rozhodnutí odvolacího soudu nezávisí. Soud prvního stupně, na jehož závěry odvolací soud odkázal, vyšel ze zjištění, že účastníci řízení „jsou v soutěžním vztahu“; na této první otázce tedy napadené rozhodnutí nezávisí. V této souvislosti lze dodat, že skutkovým stavem zjištěným odvolacím soudem je dovolací soud vázán a jeho správnost v dovolacím řízení nelze úspěšně napadnout. Stejně tak není uplatněním způsobilého dovolacího důvodu podle § 241a odst. 1 OSŘ zpochybnění právního posouzení věci, pokud vychází z jiného skutkového stavu, než ze kterého vycházel odvolací soud (srov. např. usnesení NS z 25. 9. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2394/2013, R 4/2014). K uvedené otázce lze pro doplnění uvést, že z hlediska naplnění znaků skutkových podstat nekalé soutěže, kterými jsou srovnávací reklama (§ 2980 ObčZ) a zlehčování (§ 2984 ObčZ), není významné, zda srovnávané zboží či zlehčovaný výrobek jiného soutěžitele má soutěžitel porušující pravidla soutěže ve své nabídce či zda je sám prodává.

Dovolání je však přípustné ve vztahu k otázce, kterou Nejvyšší soud dosud neřešil, a to otázky, zda označení výrobku údajem „starší generace“ při srovnání s výrobkem označeným údajem „nová generace“ znamená pro průměrného spotřebitele hodnocení prvního z výrobků jako výrobku horší kvality. Dovolání ve vztahu k této otázce je přípustné, není však důvodné.

V daném případě žalovaný v reklamě označoval výrobky žalobců (sekery Fiskars) jako „skvělé sekery starší generace“ a konkurenční výrobky (sekery Patriot) jako „špičkové sekery nové generace“. Platí, že označení „nová generace“ je obecně spojeno s představou výrobku technicky či technologicky vylepšeného, inovovaného či zdokonaleného, a to ve vztahu k výrobkům vyráběným dříve, tj. výrobkům „starší“ generace. Nové generace výrobků jsou na trh uváděny právě proto, aby nahradily výrobky starší, tohoto cíle dosahují pravidelně vylepšenou kvalitou, novými vlastnostmi či dalšími inovacemi. Označení výrobku jiného soutěžitele údajem „starší generace“ při srovnání se srovnatelným konkurenčním výrobkem označeným údajem „nová generace“ vyvolává u průměrného spotřebitele představu, že první z výrobků je technicky překonaný či zaostalejší, proto je i takové označení způsobilé přivodit dotčenému soutěžiteli újmu. Za této situace již není dále významné, zda byly sekery Fiskars při prezentaci prováděné žalovanou jinak hodnoceny kladně. Významné není ani hledisko případného individuálního spotřebitele, který může vnímat starší generaci výrobků jako „prověřenou časem“ (jak dovozuje v podaném dovolání žalovaná), rozhodné je, jakým způsobem vnímá prezentaci výrobku spotřebitel průměrný.

Z uvedeného plyne, že žalované se prostřednictvím uplatněného dovolacího důvodu nepodařilo zpochybnit právní posouzení věci odvolacím soudem, Nejvyššímu soudu proto nezbylo, než dovolání žalované podané proti části výroku II rozsudku odvolacího soudu, kterou byl změněn výrok III rozsudku soudu prvního stupně, zamítnout (§ 243d písm. a) OSŘ]. ■

SOUDY CIZÍCH STÁTŮ

SRN: Spolkový správní soud v Lipsku: Povinnost nosit přilbu se týká i Sikhů

čl. 4 GG

§ 46 odst. 1 StVO

I na Sikhy se vztahuje všeobecná povinnost nosit přilbu, a to i v případě, pokud se jejich turban nevejde pod předepsanou motocyklovou přilbu.

Rozhodnutí Spolkového správního soudu v Lipsku ze 4. 7. 2019, sp. zn. BVerwG 3 C 24.17

K věci: Poté, co město Koblenz odmítlo v r. 2013 jistému stoupenci sikhského náboženství poskytnout výjimku, která by jej zprostila povinností nosit přilbu při jízdě na motocyklu, zažaloval město až ke Spolkovému správnímu soudu – spor prohrál.

Příslušník sikhského náboženství usiloval o výjimku z toho důvodu, že se jeho turban nevešel pod motocyklovou přilbu a jeho víra mu zakazuje turban sundat. V Německu sice platí povinnost nosit přilbu už 50 let, ale porušuje i tak dle jeho názoru právo na svobodné náboženské vyznání zakotvené v čl. 4 německého základního zákona (*Grundgesetz* – „GG“).

Sikhové jsou náboženské společenství rozšířené převážně v Indii, které se v 15. stol. odštěpilo od hinduismu. Muži nosí zpravidla turban, který mohou sundat nanejvýš na spaní, a nesmějí si celý život stříhat vlasy.

Z odůvodnění: Soud nejprve uznal, že podle § 46 odst. 1 věty 1 č. 5b Alt. 2 německého nařízení o provozu na pozemních komunikacích („StVO“) skutečně může existovat nárok na zproštění povinnosti nosit přilbu. Může se zejména jednat o případy medicínsky podmíněné, jako jsou např. čerstvé operační rány na hlavě, pokud nelze současně očekávat, že se zraněná osoba vzdá motocyklu jako dopravního prostředku. Takové podmínky nebyly však v tomto případě dle názoru soudu dány.

Z důvodu vyloučení argumentu beztrestného sebeohrožení soud nejprve konstatoval, že řidič motocyklu s přilbou bude spíše než nechráněný řidič schopen podniknout kroky pro odvrácení nebezpečí na životě a zdraví ostatních účastníků nehody a osob s ní souvisejících, které spadají pod zájmy chráněné čl. 2 odst. 2 větou 1 GG, když např. vyklidí jízdní pruh, upozorní na místo nehody, poskytne první pomoc nebo přivolá záchranáře.¹

Kromě toho uvádí nejen ochranu vlastní fyzické integrity motocyklisty, ale také zejména ochranu fyzické

¹ K tomu srov. již usnesení Spolkového správního soudu z 26. 1. 1982, sp. zn. 1 BvR 1295/80 (BVerfGE 59, 27).

a psychické integrity ostatních účastníků nehody a záchranářů. Lékaři a další pracovníci záchranných sborů v místě nehody by totiž mohli být traumatizováni vážnými nebo dokonce smrtelnými zraněními, ke kterým bez ochranné přilby dojde s podstatně větší pravděpodobností.

Spolkový správní soud sice potvrzuje, že by povinnost stanovená v § 21a odst. 2 StVO, tedy nosit vhodnou ochrannou přilbu při jízdě na motocyklu, mohla nepřímo poškozovat žalobce jako oddaného Sikha v jeho náboženské svobodě. Toto mu ale nebrání v praktikování jeho víry; při plnění své povinnosti nosit z náboženských důvodů turban by se však oddaný věřící musel vzdát jízdy na motocyklu.

Dané omezení je však – i s ohledem na svobodu náboženského vyznání chráněnou čl. 4 odst. 1 GG – důvodné, protože slouží jiným právům a oprávněným zájmům třetích osob, taktéž chráněným německým základním zákonem, a tudíž je musí žalobce akceptovat.

Kromě toho má věřící v projednávaném případě řídičský průkaz na automobil a dodávku, takže se může vždy uchýlit k alternativním dopravním prostředkům, při jejichž řízení nemusí sundat pokrývku hlavy, a nemusí se tedy nutně spoléhat na motocykl.

Vztah k jiným rozsudkům: Tento rozsudek zapadá do řady dalších, do budoucna zásadních rozsudků, které se intenzivně zabývají tím, jak daleko může náboženská svoboda zajít v každodenním životě. Evropský soud pro lidská práva („ESLP“) již zejména s ohledem na pokrývku hlavy Sikhů rozhodl, že Sikh musí při vyhotovení průkazové fotografie na řídičský průkaz turban sejmout.² Tím bylo takovéto omezení náboženské svobody Sikhů už při vydání cit. rozhodnutí v r. 2008 posouzeno jako přípustné.

ESLP nadto v r. 2017 rozhodl, že ženy nesmějí ve veřejných prostorech zahalovat svou tvář nikábem.³ Ve sporném případě se jednalo o belgický zákon, který zakazoval ve veřejném prostoru nosit oblečení, které částečně nebo zcela zakrývá obličej.⁴ Proti němu se bránily dvě ženy, které nosily nikáb a cítily se být zákonem diskriminovány a poškozeny ve své náboženské svobodě a soukromé sféře. Ani v tomto případě nebyly stížnosti úspěšné.

Negativní rozhodnutí bylo odůvodněno argumenty, že takové omezení by mohlo zaručit „podmínky soužití“, chránit „práva a svobodu druhých“ a „je nezbytné v demokratické společnosti“.

ESLP se při tomto rozhodnutí řídil svým dřívějším rozhodnutím vydaným v r. 2014, ve kterém byl zákaz zahalování ve Francii posouzen jako zákonný, protože rozpoznatelnost tváře je důležitá pro otevřenou sociální komunikaci,⁵ a byl s ohledem na dosažení cíle „sociálního soužití“ považován za přiměřený.

Tímto rozhodnutím ESLP současně upevnil stále zřetelnější linii: Je ponecháno na jednotlivých státech, zda a kde akceptují ženy v burce, nikábu nebo se šátky, které méně zahalují hlavu, a kde už nikoliv. V souladu s tím ESLP nepovažuje zákaz za porušení lidských práv, protože právo státu na regulaci používání náboženských symbolů má obecně větší hodnotu než právo jednotlivého občana na svobodu náboženského vyznání.⁶

Uvedený závěr znovu zdůraznila dvě další rozhodnutí přijatá na vnitrostátní úrovni v Německu v r. 2019: Studentka (muslimka) se u Správního soudu v Osnabrücku

neúspěšně domáhala předběžné právní ochrany poté, co bylo zrušeno její přijetí na večerní střední školu, protože trvala na svém nikábu i ve třídě během vyučování.⁷ Soud se připojil k rozhodnutím školských úřadů a rozhodl, že žena při vyučování na večerní střední škole nesmí nosit nikáb, protože tak není zaručena otevřená komunikace ve třídě a pro interakci ve vyučování je podstatné nejen mluvené slovo, ale i neverbální prvky, jako je řeč těla, jejichž vnímání je nošením nikábu znemožněno.

Bavorský ústavní dvůr v nedávném rozhodnutí⁸ konstatoval, že bavorsští soudci a soudkyně by v zasedací místnosti neměly nosit náboženské symboly, jako jsou např. šátky, protože by to mohlo vyvolat pochybnosti o jejich nestrannosti.

Zejména argument žalujícího náboženského společenství, že zákazem by bylo založeno nerovné zacházení s různými náboženstvími, nemohl soud přesvědčit. Prohlásil, že není jasné, do jaké míry by se s různými náboženstvími zacházelo na základě této právní úpravy odlišně. Skutečnost, že v mnoha bavorských soudních síních se nachází kříž jako symbol křesťanství a úřady jsou ve Svobodném státě od r. 2018 dokonce povinny kříže vyvěsit, soudce nepřesvědčily. Podle nich se zjevně jedná o jinou skutkovou podstatu než nošení náboženských symbolů veřejnými činiteli. Kromě toho je vybavení jednacích místností věcí soudní správy a na rozdíl od nošení náboženských symbolů není způsobitelné vyvolávat pochybnosti o nezávislosti a neutralitě jednotlivých veřejných činitelů.

Poznámka: Ačkoli argumenty použité v rozsudku, jako je prevence poškození zdraví účinnou první pomocí a zabránění traumatům v silničním provozu, by byly použitelné nejen v Německu, ale ve všech zemích EU, kde jsou usazeni Sikhové, omezuje se jeho vazba přirozeně jen na německé případy, a tím ponechává vlastní právní úpravu ostatních členských států EU nedotčenou.

Např. ve Velké Británii žije podstatně více členů této náboženské komunity než v Německu. Podle statistického úřadu v loňském roce žilo ve Velké Británii 405 000 stoupenců Sikhů. Sikhové, kteří v Británii žijí, nemusejí přilbu nosit už od r. 1988. Kromě toho se tato výjimka nevztahuje pouze na motocyklisty, ale také na pracovníky na staveništích a dalších místech, kde přilba plní ochrannou funkci. Přilba je vyžadována pouze v případech, že existuje zvýšené riziko, např. u hasičů v hořící budově.

V Německu žije v současné době pouze asi 20 000 Sikhů, ale ne všichni z nich absolvovali iniciační rituál Sikhů, zvaný Amrit Sanchar, zejména proto, že právě s ním je spojen vznik povinností, jako je nošení turbanu.

V nadcházejících letech se ukáže, zda se řada soudů zabývajících se náboženskou svobodou bude řídit výše uvedenými rozsudky a zda bude náboženská svoboda považována za pouhé základní právo ke zvážení.

Maria Gsell, Arthur Braun, bpv Braun Partners, Praha

2) Rozsudek ESLP z 13. 11. 2008, č. 24479/07.

3) Rozsudek ESLP z 11. 7. 2017, č. 37798/13.

4) Art. 563bis Code Pénal (Belgien): „... se présentent dans les lieux accessibles au public le visage masqué ou dissimulé en tout ou en partie, de manière telle qu'ils ne soient pas identifiables“.

5) Rozsudek ESLP z 1. 7. 2014, č. 43835/11.

6) Rozsudek ESLP z 11. 7. 2017, č. 37798/13.

7) Usnesení Správního soudu v Osnabrücku z 22. 8. 2016, sp. zn. 1 B 81/16.

8) Rozsudek Bavorského ústavního dvora ze 14. 3. 2019, sp. zn. 3-VII-18.